

LLOSETA

Revista Independiente De Información Local

AÑO VII - NUMERO 87 - SETEMBRE 1990

Edició Especial

XXX HOMENATGE A LA VELLESA

BARRAN

[Signature]

LLOSETA

Revista Independiente De Información Local

Apartado de Correos
nº 6
Teléfono 514164
LLOSETA

Depósito Legal:
P.M. 747-1983

REDACTORES Y COLABORADORES:

Jaime Morro Ripoll,
Mariano Medina Ripoll,
Jaime Servera Coll,
Gabriel Pieras Salom,
José Mª Escudero Pol,
Joan Guasp, Antonio
Santandreu Ripoll,
Francesc Munar Servera.

FOTOGRAFOS:

Miquel Ramon Calatayud, Llorenç Ramon Borràs y Antonio Mulet Ramón.

MONTAJE:

Llorenç Ramon Borràs,
Pau Reynés Villalonga
y Francesc Villalonga
Beltràn.

DIRECTOR:

Pau Reynés Villalonga

PRECIO EJEMPLAR:

100 pesetas.

SUSCRIPCIÓN

ANUAL: 1200 pesetas.

IMPRIME:

Apóstol y Civilizador
PETRA (Mallorca)

PUBLICACION

MIEMBRO DE:

"Asociación de Prensa
Forana de Mallorca"

LA FESTA DELS VELLS

¡Llosetins! Un any més ens trobam als pòrtics d'una festa que és el recull de totes les festes: la FESTA DELS VELLS. I aquesta, durant trenta anys, ha volgut ser, el reconeixement públic de tot un poble, de l'estima, consideració i respecte als padrins i padrines de Lloseta.

La vellesa és el capdamunt de la vida. El darrer escaló. El grau màxim que l'home pot arribar damunt la terra. La vida no és més que una pujada cap a la vellesa, i vell és aquell qui arriba al cim. La vellesa és el coronament de la vida, és l'obra enllestida i ben acabada.

Així no hem de trobar estrany el soroll, rebumbori i alegria desbordant que enrevolta aquesta festa, en torn als primers protagonistes: els nostres padrins i padrines.

Els duen ben en compte lloc, dia i hora de la festa. Ja han fet treure les seves millors mudades i els engalanaments propis dels grans esdeveniments.

Ben segur que dins els pròlegs de la seva festa hi ha hagut pensaments dels fets més rellevants de la seva vida: els jocs de l'infantesa... tal volta en menys fortuna... el cavall de cartó... la "pepa" de padàs.. la seva joventut.. el servei militar i tal vegada la participació a alguna d'aquestes guerres que, de tant en tant, es mouen sense sebre ben bé que és lo que un hi "pinta"...El primer enamorament.. aquell dia memorable que davant l'altar major de la nostra esglèsia, sota la mirada complaent de la Mare de Déu de Lloseta, pronuncià aquell SI que sortia del més profund del cor, escoltant les paraules del Sr. Rector "bo i malalt o bona i malalta". El primer fruit d'aquell amor... L'infant faria el nom del padri o la padrina...

I així va desgranant els retalls de la seva vida, fins a complir el cicle que la vellesa acaba i completa: infant, jove, home, madur i vell.

I davant aquesta FESTA DELS VELLS, que podríem dir que és la festa de la collita, coneixent com coneixem els nostres vellets no podem menys que fer pública la nostra estima:

Lloseta vos estima, amb la força espiritual que eternitza els records.

Lloseta vos estima, amb plenitud de la seva essència humana i cívica.

Lloseta vos estima, perquè sou llum i guia de la seva vida de cada dia, arrel profunda de la seva configuració humana i batec amorosit de la seva història.

Celebrem aquesta festa. Què esclati la música. Que els boleros, jotes i mateixes omplin d'alegria els cors de tots.

I que la festa no acabi amb l'acte d'homenatge a la vellesa, sino que duri i s'escampi per tot arreu del nostre poble i arrelli dins cada llar llosetí que te l'honor d'acollir algun d'aquets vellets.

Endavant padrins i padrines de Lloseta: MOLTS D'ANYS!

PORTADA: "Una parella de pagesos" del llibre "Les illes oblidades" de Gaston Vuillier

XXX HOMENATGE A LA VELLESA

8 SETEMBRE 1990

PROGRAMA D'ACTES

A les 6,30 del capvespre

- * Concentració de Vells i "Madrinas"
- * Proclamació del XXX HOMENATGE A LA VELLESA
- * Acte d'acció de gràcies
- * Actuació de l'ESCOLA DE BALLS de l'ESTEL DEL COCO
- * Breus Parlaments
- * Entrega d'obsequis

Aquest XXX HOMENATGE A LA VELLESA de Lloseta, ha estat organitzat i patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Lloseta i la Caixa de Balears SA NOSTRA amb la col·laboració de la Parròquia de Lloseta

NOTA. - Els vells homenatjats que, per circumstàncies d'impediments físics, no puguin assistir als actes, seran visitats al seu domicili, el mateix dia, a partir de les 9 del matí, per fer-los entrega dels obsequis.

XXX HOMENATGE A LA VELLESA

Relació dels homenatjats

Maria Vich Guasp	99	Bartomeu Bibiloni Cañellas	86	Maria Pons Ramon	83
Catalina Ramon Pou	94	Antonia Pons Seguí	86	Josep Jaume Ramon	83
Antonia Reus Ramon	94	Isabel Ruiz Chamizo	86	Maria Mut Abrines	83
Catalina Pou Català	94	Teresa Muñoz Aranda	85	Joana Aina Florit Pou	83
Bartomeu Abrines Ramon	93	Francisca Català Fiol	85	Guiem Coll Bestard	83
Maria Ramon Comas	91	Magdalena Bestard Ferragut	85	Margalida Villalonga Cañellas	83
Catalina Jaume Cañellas	91	Margalida Ferragut Guardiola	85	Maciana Ramon Pons	83
Guiem Coll Mut	91	Maria Ramon Moyà	85	Joan Truyol Martí	83
Catalina Pou Coll	91	Francesc Ramon Fiol	85	Margalida Pons Alcover	82
Bàrbara Villalonga Català	90	Maciana Torrens Rigo	85	Bartomeu Coll Mut	82
Joan Estrany Morro	90	Francisca Pou Català	85	Jaume Llabrés Mateu	82
Francisca Crespi Crespi	89	Catalina Niell Bonafè	85	Jerònia Salas Garcia	82
Llorenç Català Fiol	89	Miquel Coll Mut	85	Bartomeu Ferragut Fiol	82
Catalina Ramis Morey	89	Eugènia Real Bibiloni	85	Francisca Abrines Ramon	82
Francisca Reynés Ramon	89	Miquel Truyol Martí	85	Antoni Coll Coll	82
Jaume Coll Llabrés	89	Antonia Nicolau Bonafè	85	Magdalena Pons Salom	82
Magdalena Ramon Comas	88	Margalida Amengual Rotger	85	Guiem Villalonga Català	82
Fermina Rueda Miguel	88	Maria Pons Salom	85	Jerònia Caldes Socias	82
Francisca Amengual Ferrer	88	Francesc Ripoll Martorell	85	Llorenç Horrach Beltràn	82
Miquel Abrines Ramon	88	Margalida Abrines Serra	84	Jerònia Riera Abrines	82
Margalida Bestard Bestard	88	Catalina Ramon Amengual	84	Margalida Borràs Bartolomé	82
Francisca Bestard Abrines	88	Catalina Jaume Ramon	84	Gabriel Perelló Serra	82
Antoni Coll Pons	88	Catalina Ripoll Coll	84	Julià Bonafè Nicolau	82
Bernat Pons Rotger	88	Margalida Pons Coll	84	Andrés Ruiz Ruiz	82
Rosa Ramon Català	88	Maria Fiol Mut	84	Antonia Bauza Pons	81
Francisca Amengual Amengual	88	Bartomeu Coll Pou	84	Catalina Coll Ramon	81
Paula Pou Català	87	Gabriel Villalonga Beltràn	84	Gabriel Coll Morro	81
Maria Ferragut Fiol	87	José Muñoz Aranda	84	Esperança Marcos Botia	81
Antonia Ferragut Ramon	87	Llorenç Morro Coll	84	Catalina Monserrat Juan	81
Pere Villalonga Cañellas	87	Antoni Munar Albertí	84	Francisca Capó Ramon	81
Francesc Pons Salom	87	Maciana Coll Coll	84	Catalina Escudero Martí	81
Catalina Torrens Rigo	87	Magdalena Coll Reus	84	Francisca Mora Santandreu	81
Pedrona Morro Rosselló	86	Francisca Ramon Ferragut	84	Sebastià Seguí Marquès	81
Antonia Jimenez Romera	86	Maria Serra Esteve	83	Magdalena Mateu Jaume	81
Josep Munar Bestard	86	Vicenç Villalonga Jaume	83	Manuela Sanchez Domenech	81
Rosa Morell Salvà	86	Gabriel Florit Ripoll	83	Emilia M ^a Tomissi Gambassi	81
Antonia Amengual Amengual	86	Guiem Coll Ramon	83	Francisca Coll Gelabert	81
Joan Moyà Carbonell	86	Joan Ferragut Ramon	83	Aina Villalonga Ripoll	81
Catalina Monserrat Juan	86	Magdalena Mateu Riera	83	Guiem Coll Barceló	81
Joan Bta. Borràs Coll	86	Miquel Fiol Pou	83	Catalina Coll Llabrés	81
Joana Aina Bestard Abrines	86	Joana Aina Comas Fiol	83	Marthe Toulet Melat	81
Jaume Ramon Català	86	Antoni Seguí Marquès	83		
Catalina Servera Llabrés	86	Miquel Vallespir Pou	83	Antonia Cobos Jurado	107

ELS NOUS HOMENATJATS, UN PER UN (notes biogràfiques)

FRANCISCA COLL GELABERT

El proper 6 d'octubre farà 81 anys que va néixer a Lloseta. Madò Francisca era la segona de 6 germans: Francesc i Llorenç, ja morts, Catalina, Magdalena i Maria. De petita va anar a escola, durant cinc anys, amb la Senyora Aura Arnica Ferrer, i al mateix temps ajudava a la seva mare a la venda de vi al celler de Son Batle, situat allà a on avui estan els estudis de TV-7 de Lloseta.

Quan tenia 13 anys va fer el primer viatge a França, per fer de criada al seus tios que no tenien cap fill i tenien un comerç d'alimentació. Era l'any 1922.

Dos anys després tornava de França per ajudar els seus pares que tenien, en aquell moment un "café i fonda" just davant l'esmentat celler.

Durant la seva joventut arribà a fer 8 viatges a França i tots ells pel mateix motiu que el primer. L'any 1939, degut a la guerra a França tornà definitivament a Mallorca. D'aquestes estades a la França, guarda molts bons records i parla molt bé el francès.

Ara fa uns 40 anys que el seus pares compraren els terrenys de Son Batle, seguint el consells del metge que els digué que per la malaltia de la seva mare els convenia viure al camp. Una vegada a Son Batle ajudà

els seus pares a les feines del camp i, després, a la seva vellesa, a cuidar-los.

Té molts bons records del camp de fútbol de Son Batle. Sempre va atendre el bar, on va conèixer molta gent i va tenir molts de diumenges ocupats.

Participa per primera vegada a l'Homenatge a la Vellesa, però fa molts anys que el coneix d'aprop, gràcies a les moltes vegades -15- que hi participà el seu pare, l'amo en Guiem "Mendi", que va ser, moltes vegades, el més vell de tots.

CATALINA COLL LLABRES

Desde que el 13 de desembre del 1932 es va casar amb Llorenç Ramis Ripoll "Valent", sempre ha viscut a l'antic carrer d'Es Morull. Va festejar

7 anys y ara fa pocs anys que és vidua. Del seu matrimoni tingueren 3 fills: Llorenç, Bartomeu i Francesc, aquest darrer mort fa uns anys.

Ens conta que de viatge de novius varen anar a Lluc i que tot es temps va ploure, i aixó que havien fet unes bones noces, amb xocolata i ensaïmades.

Fins que va tenir 11 anys anà a costura a ca ses monges. Les seves mestres foren Sor Macaria y Sor Ma-

ria Cristina.

Sempre ha fet de sabatera. Primer va començar a Ca'n Miquel Llabrés "Porcelleta", després a Ca'n Vicenç Villalonga "Bufaranyes" i finalment a Ca'n Joan Munar "Pepe".

El seus millors records son el naixement dels seus fills i un viatge que va fer a Lourdes amb el rector don Andreu Llabrés. Contràriament, ara, està asseguda a una cadira de rodes, ja que fa uns pocs anys que es tren, a s'estació de Lloseta, li va tallar ses dues cames. Té una gran conformitat perquè te els ulls i les mans bones i encara pot fer qualque cosa útil. També te tota la tendresa i l'amor de la seva família.

Sobre la vida actual creu que falta alegria. Altre temps eren felissos amb poca cosa, ara que pareix que tothom ho té tot, falta molta felicitat. Per ella, l'homenatge a la vellesa és una cosa extraordinària.

CATALINA COLL RAMON

Sempre ha estat sabatera, de pro-

fessió i de vocació. Quan tenia 6 anys tota la seva família va partir cap a Alger degut a la manca de treball a Lloseta. Tenia 10 anys quan tornà. Tornaren per motius de salut i d'aenyorança. Ella va néixer el 6 de febrer del 1909. Va anar a ca ses

monges a costura amb Sor Macaria y Sor Maria Enriqueta.

Madò Catalina "Tacona", va començar a fer feina en es taller de Ca'n Bufaranyes, després a un altre taller de Binissalem per acabar amb el seu sogre que tenia taller propi i que després passà al seu marit.

Es va casar amb en Jaume Fiol Mut el 10 d'octubre del 1935. Varen tenir 2 anys de nuviàncies i es dia que es va casar, ella vivia al carrer Major, el seu estimat va venir a cercar-la allà i seguit de tota la família i amics varen anar a l'església. Recorda que un grup de joventes que preparaven figures seques a Ca'n Capó varen sortir al carrer per veure la comitiva. Fa uns anys que es viuda. Del seu matrimoni va tenir 5 fills: Jaume, Antoni(mort), Antoni, Pilar (morta en accident) i Poncet. El millors records foren el naixement dels seus fills, especialment el de Pilar ja que ella desitjava una nina, pero Déu la se'n va dur als 26 anys d'edat.

Té molts bon records del seus viatges a París, a Barcelona i a Lourdes i també de ses nocces d'or matrimonials.

Li agrada molt que facin aquest homenatge a la vellesa i en quant als joves d'avui "no hi ha qui els aturi, jquè facin el que vulguin!"

CATALINA ESCUDERO MARTI

Madò Catalina "Escudera", sempre ha viscut al carrer d'Es Morull, per tant és una autèntica morullera. De petita, als 3 anys, ja la guardaven ses monges, Sor Teotista, però la que li va ensenyar a llegir fou Sor Maria Cristina.

Va festejar per espai de 7 anys En Tomeu Moyà Ramon, del que fa bastants anys és viuda. Varen fer una bona festa el dia que se casaren. A l'església quan el seu marit va anar a treure s'anell, li va caure i va haver d'agenollar-se per trobar-lo. Varen fer la festa a n'Es Casino i després partiren a ballar i de viatge cap a Ciutat. Més tard tingueren dos fills, tots dos casats i que viuen a Lloseta.

Recordant les seves joventuts ens conta que li agradava molt ballar. Sempre hi anava amb la seva amiga Aina "Paisana", però sa mare les anava a cercar perquè no volia que la seva filla anas tan de balls.

La seva vida de treball sempre la va fer de sabatera. Començà a Ca'n Pepe on treballà 9 anys. Es temps des "Moviment" va fer feina coint oliva i després tornà a fer de sabatera a Cas Cabassó fins que es va jubilar.

Viu tota sola casa. Fa totes les feines de caseva i va a comprar tots els dies. Els capvespres fa una volteta i alguna xerradeta amb qualque amiga seva. Ens conta que li agrada jugar a cartes i a "sa loteria".

En quant a la festa dels vells diu que per ella es la millor festa que es fa a Lloseta. Està molt contenta d'haver-hi pogut arribar ja que és la primera de la família que ho ha aconseguit.

EMILIA Mª TOMISSI GAMBASSI

Ella va néixer a Saint Remy de Provanca a França el dia 6 de setembre del 1909. El motiu que les seves velleses les passi a Lloseta comença quan es va casar, allà a França, amb un llosetí que hi feia feina: en Llorenç Morro Coll "Puput" que encara és viu i que també assisteix a la festa dels vells.

Tenia 16 anys quan va conèixer el seu home que treballava al comerç de fruites.

Es varen casar en el mes d'octubre del 1927 per l'estat civil. Quan tingueren el primer fill es casaren per l'església i el batiaren. Han tengut 8 fills, tots vius avui: Gabriel, Enric, Laura, Maria Antònia, Catalina, Joa-

na, Claudia i Mònica.

Ens conta que de petita va anar molt poc a escola ja que la seva mare estava molt malalta. Treballà al camp i després, amb el seu marit, de comerciant de fruites. Quan es varen retirar de França passaren a Alcúdia on tenien una tenda de "souvenirs" fins que definitivament s'establiren a Lloseta, on se sent molt bé i ella mateixa se té per una llosetina més.

Vivint a Lloseta ha fet molts de viatges a França visitant als seus fills que tots allà viuen. Ha visitat París i Itàlia.

Diu que no canviaria els temps d'ara per els de quan era petita i troba que apreciar als vellets amb aquest homenatge està molt bé.

GUIEM COLL BARCELO

Dins els nous homenatjats hi ha pocs homos, uns d'ells és l'amo En Guillem "Lassio" que va néixer a Lloseta el 29 d'octubre del 1909.

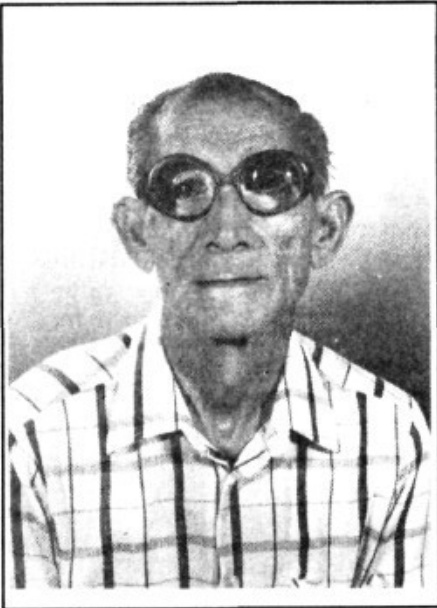
Ben petit, tenia 9 anys, va perdre els seus pares i no va poder anar a l'escola.

La seva vida de treball va transcórrer sempre en el mateix ofici: col·locador de pedra a cases i carreteres. Va treballar vint anys a Obres Públiques i uns anys més per conta seva. La primera carretera en la que fer feina fou la del Puig de Randa.

Va festejar dos anys a Binissalem i es va casar amb una binissalamera, na Margalida Gayà Pons. Tots dos son vius i no tenen atlots.

La part més sucosa de la seva vida és quan ens conta la seva participació a la guerra civil del 1936.

Era soldat artiller, perteneixia al Regiment d'Artilleria de Montanya de Mallorca. Va partir cap al front de guerra a la península el 20 de novembre del 1937. Va passar per Teruel, Castellón, batalla del Ebro, Figueres i part de Catalunya. També va prendre part en les operacions de rompuda del front de Toledo, anant cap a Ciutat Reial per acabar la guerra. També va estar a Madrid per les desfildades de la victòria d'en Franco.

Ens conta que hi havia tres bateries d'artilleria que anaven juntes. Hi estaven assignats quatre joves llosetins: en Mateu Ramon "Puceta"; en Sion Jaume "Portals" o "de Las Violetas"; en Jaume Real "Tiet" i ell. Va tornar a Mallorca al mes de desembre del 1939. Diu que no va veure morir a cap llosetí a la guerra.

Li agrada molt aquest homenatge a la vellesa i dona les gràcies als qui el fan possible.

AINA VILLALONGA RIPOLL

Madò Aina "Trameta" també té el seu marit que pren part a l'homenatge. Ell és en Joan Ferragut Ramon, amb el que se va casar el 27 de setembre del 1934. Varen començar a sortir plegats quan tenien 14 anys i es van casar quan ella en tenia 24.

Va néixer al carrer de Sant Llorenç el dia 29 d'octubre del 1909, després, els seus pares passaren al carrer de

Sa Lluna perquè la casa era seva. Eren 9 germans, ella era la darrera. Quan va néixer els dos germans majors ja treballaven a França.

Tenia 5 anys quan començà a costura a ca ses monges amb Sor Maria Cristina i Sor Maria Sicília. Quan tenia 14 anys va aprendre a ripuntar sabates devora una germana seva. Sempre ha tengut la mateixa professió.

El millor record de la seva vida fou quan es va casar i reconeix que ha estat molt feliç amb el seu espòs. Madò Aina ens conta que ha viatjat molt a França ja que molta part de la seva família viu allà. Recorda que quan es va casar estaren dos mesos a aquell país veïnat i que a París li va fer molta por "sa Torre".

Ha vist molts de canvis però no canviaria per res la vida actual. Està molt il·lusionada per poder prendre part a l'homenatge a la vellesa per primera vegada.

MANUELA SANCHEZ DOMENECH

Madò Manola, com li diuen, és viuda de Ramon Crespi Coll, un llosetí que, durant bastants anys, va viure a França. Ella va néixer a Villena (Alacant) el 23 d'agost del 1909.

Als pocs mesos d'haver-nada, la seva família partí cap a França a Sete. Allà va aprendre les primeres lletres fins que passà a fer feina a la fruiteria d'un llosetí, en Francesc Ripoll. Curiosament també hi treballava un jovenet que havia arribat de

Mallorca a fer fortuna o trobar millor treball a ca un parent o conegut.

Se coneguren, se festejaren durant 8 mesos i se casaren el 23 d'agost del 1927. Varen tenir 7 fills dels quals en viuen 5: Catalina, Bartomeu, Míchelina, Francesca-Viviana i Francesc.

Al 1942 en plena guerra mundial, cansats d'aquella tragèdia, decidiren abandonar França i vingueren a viure, definitivament, a Lloseta.

Va viure feliç amb el seu marit i els millors records de la seva vida foren els anys que passà a França. Per ella la vida actual d'aquí és quasi com aquella que va viure fa 48 anys.

Està molt be l'homenatge als nostres vells, però troba que podrien començar als 79 anys i no als 81.

FRANCISCA MORA SANTANDREU

A ca seva eren 8 germans, ella, que havia nascut a Lloseta el 27 de juny del 1909, era la major. Madò Francisca de Ca Na Juanina va anar poc a escola, tan sols uns anys a ca ses monges amb Sor Teotista.

Quan tenia 8 anys començà a fer feina amb sa mare a Binissalem a una fàbrica de fruits secs, Ca n'Alzamora. Després, als dotze anys, començà a fer sabates de nin per Ca'n "Pa amb oli" de Lloseta guanyant 3 pessetes cada setmana. Als 14 anys passà a Inca a Ca'n Piquero per guanyar 8,40 a la setmana.

Quan tenia 22 anys, a les 8 del matí, es va casar amb en Francesc Ripoll Martorell. A la taverna de

Ca'n Velo varen fer el refresc de xocolata amb ensaimades que valien 10 cèntims cada una. Després, com la majoria de novis, partiren cap a

Lluc i llavors a Palma. No anaren a més llocs perquè domés duïen 7 duros. Del seu matrimoni tenguren tres fills: Maria, Gabriel i Francisca.

Es va jubilar als 65 anys. Als 55 es va haver d'assegurar de camperola ja que de sabatera no l'havien assegurada. Desde que se va jubilar viu molt bé amb el seu espòs i els seus fills. Cuida la casa, fa el menjar i va a fer la compra.

Ens diu la següent glosa:
"Lloseta és un poble ric,
ja ho poreu considerar
hem arribat a alcançar,
un arbre que fa confits,
les té tant recompertits
que a cada brotet n'hi ha"

Dóna gràcies a Déu per haver pogut arribar a aquesta edat i poder participar a la festa dels vells.

SEBASTIA SEGUI MARQUES

Quan tenia 7 anys va perdre els seus pares i va passar a viure al carrer Nou amb uns tios i el seu germà major Antoni. Va anar molt poc a escola. No va rompre cap llibre ja que només va fer la cartilla.

De petit començà a treballar a les possessions de la comarca: "Ca'n Xalet" i "Son Llampaias". Als 17 anys passà a fer feina a la mina de carbó de Sant Thomàs. Conduïa una mula i un carro ple de carbó a l'estació del tren de Lloseta. Després treballà a

"Sa Casa d'Amunt" per acabar jubilant-se als 60 anys després d'ocupar la plaça de "Guàrdia rural".

Per espai de 15 anys va jugar a fútbol amb el F.C. Lloseta i era l'únic jugador de Lloseta que jugava essent casat, que per cert, va anar a l'altar amb n'Antònia Ramon Villalonga el 10 de novembre del 1933. Tengueren 5 fills, tots mascles: Miquel, Gabriel, Sebastià, Antoni i Mateu. Actualment viu al carrer Mont amb la seva dona.

L'amo en Sebastià és de la Quinta del 30 i quan tenia 27 anys, casat i amb dos fills, va ver de partir cap a la guerra civil. Va estar primer a Inca, a Lluc, Binissalem i després embarcà cap a la Península. Perteneixia a la "4ª División de Navarra. Batallón 6" i passà per València, Barcelona, Rubí, Girona, Lleida, Cabras, Tarragona, Selva i va viure i prengué part a tota la batalla de l'Ebro.

Un company gallego li va dir en acabar la guerra: "Tenemos que emborracharnos pues si no nos ha matado una bala no nos podrá matar una borrachera".

Ens conta que el millor record el té

de quan va acabar la guerra i pogué tornar a Lloseta viu amb la seva família.

Troba que està molt bé això de la festa dels vells i ens despedeix amb aquesta glosa:

"Alaró baix d'un penyal,
és un poble punyetero
els en frem un a cero
i llavors diuen que no var"

FRANCISCA CAPO RAMON

Li diuen de Ca Na Bella, es fadrina i va néixer a Lloseta el 14 de juny del 1909.

No sap llegir ni escriure ja que no va anar gaire a escola. Un poc a ca ses monges amb Sor Teotista. Ens conta que els seus pares eren viudots quan es conegueren i tenien dos fills cada un. Els fills per part del seu pare patiren cap a França molt joves. De l'unio del seu pare i la seva mare va néixer ella i el seu germà Josep amb el que va viure bastants d'anys. Ara està un mes amb el nebot Josep i un altre amb la neboda Antònia.

Quan tenia 10 anys començà a fer feina de camperola a S'Estorell on treballà 8 anys. Després passà a la mina de Ca'n Ramis on separava les pedres del carbó i guanyava millor jornal, 4 pessetes cada dia més "sa racció" cada mes. També va fer feina al celler de Sa Travessa a Inca per espai de més de 10 anys.

Es va jubilar als 65 anys i ens conta que mai ha sortit de Mallorca. Li han oferit anar de viatge però ella sempre ha contestat que "la mar fa forat i tapa".

Està molt contenta i està a gust amb el seu germà i nebots. Diu que per res d'aquest món canviaria la vida actual per la de llavors. Té una alegria immensa que sa gent més jove pensa amb els vells en aquesta festa.

MAGDALENA MATEU JAUME

Encara que visqui a Lloseta va néixer a Biniamar, a Son Canals, el dia 14 d'agost del 1990. Fins als 9 anys va anar a costura a ca ses monges franciscanes de Biniamar amb Sor Maria de la Creu. Després sempre va fer feina amb els seus pares a la finca de Son Canals.

El 1926, a l'església de Sant Magí de Palma, es va casar amb N'Antoni Palazón López que era "Guardia carabinero". Ens conta que una vegada acabada la cerimònia a casa d'un germà del nuvi menjaren xocolata amb ensaimades. Va viure als quarters de s'Arenal, Deià i Inca.

Varen tenir quatre fills: Maria, Josep, Margalida i Magdalena. El 1936, estallat el "Moviment", i quan la darrera filla tenia tan sols 3 mesos, empresonaren al seu marit i 8 mesos després el fusellaren a Illetes.

Recorda que després de 31 anys de viudatge rebé la primera paga que fou de 3.000 pesetes i uns atrassos de 31.000.

Actualment viu amb la seva filla petita i amb les seves netes que l'estimen molt. Ha estat dues vegades a França ja que allà, a Avignon, viu la seva filla Margalida.

Per ella es un detall de molta educació fer aquesta festa als vells i ens despedeix amb la següent glosa:

"En aquesta casa honrada
ja comença a sortir fum,
ja podeu encendre es llum,
per donar-nos sa panada."

GABRIEL COLL MORRO

A ca seva, a Ca'n Burguet, eren molts de família, l'amo en Gabriel va néixer al carrer Pastora de Lloseta el dia 11 d'abril del 1909.

Va anar molt poc a escola, sols un quants mesos a Ca'n Bosquet. Tenia 8 anys quan va començar a fer feina en el camp a "Ca'n Macià" a Binissalem. Guanyava 60 cèntims cada dia. Després passà a fer feina per les carreteres, concretament, a les de Banyalbufar i Cura, per passar, definitivament a mestre de paleta.

Quan tenia 37 anys es va casar amb na Francisca Llabrés, després de 16 mesos de festejar. Han tengut tres fills, tots mascles, en Guiem, en Bernat i en Gabriel.

Ens conta que de fradí ho passà molt bé i viatjà a Barcelona i Zaragoza. Un pic va anar a Madrid a veure un partit de fútbol entre l'At. de Madrid i el Bilbao. L'entrada li va costar 28 pessetes.

Troba que a le festa dels vells tots ens sentim respectats i contents.

Ens conta aquesta glosa:

"Escoltau aquets dos mots,
que surten de damunt sa testa
que molts d'anys pogueu fer festa
en companyia de tots".

ESPERANÇA MARCOS BOTIA

Es curiós com en aquets nous homenatjats hi ha dues dones que passant les seves velleses a Lloseta, varen néixer a Valladolid.

En primer lloc ens diu que el seu nom particular és Esperança, però que l'oficial es Maria de la O. Com hem dit va néixer a Valladolid el 17 d'abril del 1909. El seu pare era d'aquella capital i la seva mare mallorquina.

Ella es mestra d'escola i va arribar a Lloseta els anys 60, quan inauguraren les escoles del carrer Antoni Maura. Va fer escola als pàrvuls i es va jubilar el 1979, quan tenia 70 anys. Ella diu que la jubilaren, perquè pel seu gust encara faria escola.

Ha exercit la professió i vocació a Palma, Eivissa, Menorca, Soria, Son Servera, Son Mesquida de Felanitx, Porreres i finalment a Lloseta.

Quan ella tenia 3 anys va venir a Mallorca on va fer els estudis de magisteri. Té molts bons records del seu padri, Joaquin Botia Pastor, que era de Palencia i a l'edat de 25 anys passà a Mallorca per ser professor de l'Institut Ramon Llull. Arribà a ser-ne director i morí el 1918. Posteriorment el declararen fill adoptiu de Palma i li dedicaren un carrer.

Dels seus anys d'exercici ens conta que quan estava a Soria, al poblet de Castillejo de San Pedro, estaven aïllats per manca de comunicacions, tan sols hi havia un camí de ferrocarril. Hi havia molta de neu els hiverns. Un pic varen estar 15 dies a fer un enterrament perquè es capellà no arribava per la neu. També un pic

va haver de batiar un ninet perquè es moria i el capellà estava en fora.

Parlant de la vida d'avui comenta que la gent és molt egoista i pensa més en els doblers que en les persones.

També aprofita per preguntar: ¿Quan a Lloseta es farà una residència pels vells? Encara que no moltes, hi ha persones que com jo -diu- no poden estar totes soles.

Per acabar ens diu que està molt bé això de l'homenatge als vells, però ella no hi podrà assistir perquè no surt de caseva.

Per a més ampliació recordam al lector que la Revista LLOSETA li dedicà una pàgina el mes de desembre de l'any 1984 (nº 13-pàg.17)

ANTONIA BAUZA PONS

Madò Antònia "Muixica" fa 17 anys que és viuda den Tomeu Vich Coll que morí a França a on vivien. Ella va néixer al Pou Nou de Lloseta el 25 de gener del 1909. El seu pare era de Sant Joan però a la seva mare no li agradava viure allà i passaren a Lloseta, ell com a missatge a Son Tugores.

Quan tenia 8 anys començà a sa costura de ca ses monges amb Sor Teotista fins que tengué 10 anys. Després començà a fer feina al camp collint ametlles i olives. Després, als 14 anys va començar a fer de sabatera a Ca'n Pepe per passar, més tard, a Ca'n Fluxà a Inca durant tres anys. Seguidament va fer feina a caseva amb una germana fent ripuntades per Ca'n Sopa fent les notes que arribaven de Barcelona.

Va festejar bastants anys el qui seria el seu marit. Li agradava molt anar a ballar amb el seu estimat, però sempre els acompanyava sa mare d'ella i, el nuvií, les regalava una bossa de caramelos.

No tengueren infants però guarda un bell record de les seves nocces que es varen fer a Lloseta amb un bon refresc de xocolata amb ensaimades.

Als quatre anys de casada, el 22 de juny del 1936, el seu marit i ella partiren cap a França a ca un tios que tenien un negoci de fruita, per ajudar-los i treballà allà.

Després de 37 anys a França, el seu marit morí allà, cosa que motivà que ella tornàs a Lloseta per passar les

seves velleses.

Cobra molt poca cosa de pensió. Els dies feiners els passa a Binissalem a ca unes nebodes i els diumenges ve a Lloseta, a ca seva, al carrer de Pericàs.

Abans de despedir-nos ens conta aquesta glosa:

"L'any 12 sa fam voltava Mallorca de cap a cap, qui volia menjar blat, de dos aumuts arrasats, dos duros i mig pagava."

NOTA

Aquest número ha estat possible gràcies a tot l'equip de

LLOSETA
Revista Independiente De Información Local

i també a:

- Mateu Moranta Grau
- Margalida Sampol Pons
- Maria Rosa Pérez
- Maria Bestard Comas
- Antònia Llabrés Bestard
- Maria Pons Ferragut
- Antònia Pons Villalonga

Fotògrafs:

- Miquel Ramon Calatayud
- Antoni Mulet Ramon

L'Homenatge de l'any passat

D'UN HOMENATJE A L'ALTRE ENS HAN DEIXAT

Miquela Pons
Coll (19-6-90)

Margalida Borrás
Coll (1-10-89)

Jerònia Ramon
Ramon (22-10-89)

Francesc Pol
Beltrán (16-11-89)

Guiem Crespi
Crespi (11-9-89)

Joan Colom
Mayol (25-12-89)

Maria Català
Fiol (26-12-89)

Antònia Riera
Abrines (9-3-90)

Esperança Ramis
Fiol (31-3-90)

Francisca Bestard
Riera (9-7-90)

Margalida Fiol
Mut (14-7-90)

Carme Perelló
Ibañez (16-1-90)

Mercè Masquef
Comado (20-1-90)

*Nombrosa concurrència sempre ha recolzat l'acte
de l'Homenatge a la Velleja*

*La present edició ha estat
possible gràcies a*

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS